

reflexion

Betsy Lehman – vila i frid

»En etta i hennes behandlingsprotokoll hade blivit en fyra, 1000 mg hade blivit 4000. Efter fyra dagars felbehandling var Betsy Lehman oåterkalleligt försvagad.«

Med två små barn och make hade hon mycket att leva för, Betsy Lehman. Och som framgångsrik medicinjournalist vid tidningen Boston Globe visste hon också en hel del om vårdapparaten.

När Lehman drabbades av spridd bröstcancer sökte hon sig därför till välrenommerade Dana-Farber Cancer Institute. Lehman, väl medveten om utsikterna, valde att delta i experimentell behandling. Inom ramen för en klinisk studie gavs hon cellgiftet cyklofosfamid i högre doser än vanligt.

Vad fanns att förlora?

Allt, visade det sig. En etta i hennes behandlingsprotokoll hade blivit en fyra, 1000 mg hade blivit 4000. Efter fyra dagars felbehandling var Betsy Lehman oåterkalleligt försvagad. I dagarna är det 17 år sedan hon avled, hon blev bara 39 år gammal.

I Boston Globe gavs fallet förstasidesutrymme – inte bara vid hennes död, utan närmare 30 gånger på tre år. Snart stod det klart att ytterligare en patient, Maureen Bateman, fått samma doser som Lehman. Hon överlevde, men med svåra skador som följd.

Dana-Farber Cancer Institute tvingades till förändring. Bättre organisation följde, liksom tydligare rutiner och större transparens.

Årets medicinska riksstämman har temat »Säkrare vård« och är fyllt med symposier om vårdkvalitet och hårda utfallsmått, med tabeller, stapeldiagram och regressionsanalyser.

Ett enskilt öde bildar ingen vetenskap, är ingen dubbelblindad randomiserad studie. Men det kan bränna till, kan sätta bollen i rullning. Med två små barn och make hade hon ju så mycket att leva för, Betsy Lehman.

Anne Brynolf
tf medicinsk redaktionschef
anne.brynolf@lakartidningen.se

Neurosedynskadade flickan Ann med sin lärare Ruth Harrison på Eugeniahemmet, 1963.

Foto: Lasse Olsson/Scanpix

Neurosedynkatastrofen för 50 år sedan gav upphov till ett nytt säkerhetstänkande i läkemedelsprocessen och ändrade också samhällets syn på handikappade.

AKTUELLT, MEDICINSK KOMMENTAR OCH KULTUR Sidorna 2474, 2486 och 2519

signerat

2471 Guldet blir till sand! *Marie Wedin*

reflexion

2467 Betsy Lehman – vila i frid *Anne Brynolf*

It debatt

2472 Livsviktig symbol ställer krav
Mikael Hoffmann, Rikard Lövström

Läsarkommentarer på Lakartidningen.se

aktuell

2474 Barbro Westerholm: »Allt började med Neurosedynkatastrofen«

2476 Biverkningar i hela världen övervakas från Uppsala

2480 Vårdens interaktionskontroll införs på apotek

2482 Bara ett journalsystem lever upp till patientdatalag

2483 Rekommendationer för bakjourens kompetensutveckling

2484 Tekniska högskolor erbjuder utbildningar i patientsäkerhet

Han blir professor i patientsäkerhet vid KTH

2485 Enkätstudie om arbetsmiljön 1992 och 2010: Läkare har tappat både ansvar och stöd

medicinsk kommentar

2486 Neurosedynkatastrofen blev ett startskott. Förändrade läkemedelsprocessen och inledde ny era för patientsäkerheten *Kerstin Hulter Åsberg*

nya rön

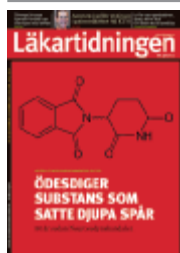
2488 Dopning bland kirurger mot »status post jour« *Li Felländer-Tsai*

Ny genteknik skapar nervceller från hudceller *Malin Parmar*

2489 Svenska kliniker väljer rätt slags spermadonatorer *Gunilla Sydsjö*

Svårt för närstående att förebygga självmord *Karin Sundström*

Förtidigt födda har ökad dödlighet som vuxna *Jan Sundquist*

Talidomid (strukturformel på omslaget) lanserades i Sverige 1961 under namnet Neurosedyn. Läkemedelsinformationen angav ett rogivande medel som »varken skadar mor eller barn och därför passar särskilt bra att använda under graviditeten«.

2490 Hormonell grund för jobbantning *Anders Hansen*

Begränsat vetenskapligt stöd för vakuummassisterad sårbehandling *Anders Hansen*

Klinik och vetenskap

2492 Klinisk översikt Transplantation av njure från levande givare – en framgångssaga. Mycket kostnadseffektivt – och givarna lever friska länge *Ingela Fehrman-Ekholm, Annette Lennerling, Niclas Kvarnström, Magnus Rizell, Michael Olausson*

2496 Fallbeskrivning Simulerad psykotisk sjukdom vanligare än psykiatrer vill tro. Fyra fall av simulering i vinnings-syfte beskrivs *Hans Bendz*

2501 Vårdutveckling Omorganiseringer i vården ger högre risk för felanmälan. Ju fler omorganiseringer, desto större risk för läkare att bli anmäld, visar enkät *Töres Theorell, Eva Bejerot*

2506 Originalstudie Samordning sjukvård–apotek krävs för bra IT-beslutstöd. Patientsäkerhet viktig faktor, visar pilotstudie från primärvård i Skåne *Veronica Milos, Tommy Westerlund, Ulf Jakobsson, Patrik Midlöv*

2508 Klinisk översikt Bilden av fronttemporal demens klarnar. 25 års forskning börjar ge resultat *Arne Brun, Lars Gustafson*

Läkemedelsfrågan

2512 Tranexamsyra efter hjärtinfarkt Remiss till koagulationsmotagning rekommenderas *Linda Björkhem Bergman, Ylva Böttiger*

debatt och brev

2514 Svensk andrologisk förening apropå kritiken mot testosteronkampanj: Män har rättmätiga förväntningar på sjukvården inom andrologi *Aleksander Giwercman, Åke Pousette, Stefan Arver, Leif Abramsson, Katarina Link, Lars Björndahl, Claes Gottlieb, Saad Elzanaty*

2415 Långtidssjuka patienter i kläm med hyrläkarsystemet: Lönesystemet måste främja kontinuiteten *Kerstin Morgan*

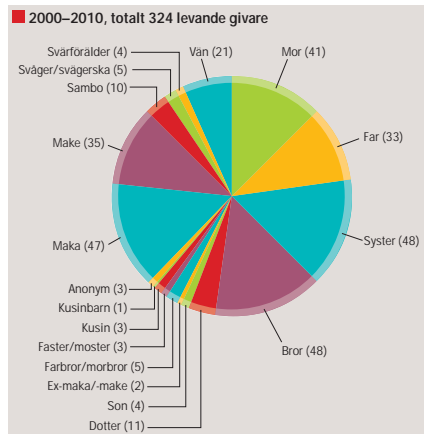
webbfrågan:

Okej med mixade salar?

Allt fler sjukhus låter manliga och kvinnliga patienter dela rum. Är det okej, tycker du? Se Aktuellt nr 47, sidan 2414.

Ja		30 %
Nej		66 %
Vet ej		4 %

587 hade svarat den 28 november kl 11.00.

KLINIK OCH VETENSKAP Senare års läkemedelsutveckling har öppnat för möjligheten att även obesläktade personer kan donera en njure. Sidan 2492

Replik: Möjligheterna finns redan men utnyttjas inte fullt ut *Marie Wedin*

2516 Replik om psykiatrin, självmord och självmordsprevention: Lex Maria-utredningarna bör användas i utbildnings- och forskningssyfte *Anne Stefenson, Vladimir Carli, Danuta Wasserman*

2518 Scandinavian Surgical Outcomes Research Group (SSORG) – en ny enhet för kliniska studier *Eva Haglind, Eva Angenete, Jacob Rosenberg*

Mer debatt på Lakartidningen.se

kultur

2519 Neurosedynkastrofen ändrade samhällets syn på handikappade *Gabor Hont*

2522 lediga tjänster

2524 platsannonser

2537 meddelanden

2538 information från läkarförbundet

endast på webben

Fler artiklar på Lakartidningen.se

Rättelse

Anna Engström-Laurent, professor, folkhälso- och klinisk medicin, Umeå universitet, är en av de medverkande i juryn till »Årets artiklar« i Läkartidningen. Olyckligtvis föll hennes namn bort i förra numret av LT.

Vetenskapliga artiklar har genomgått referentbedömning. Varje manuskript granskas av minst en (ofta fler) av Läkartidningens stab vetenskapliga experter. Granskningen av manuskript sker enligt internationella rekommendationer (www.icmje.org).

Organ för Sveriges läkarförbund
Box 5603, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Östermalmsgatan 40
Telefon: 08-790 33 00
Fax: 08-20 76 19 (centralredaktion)
08-20 74 35 (annonser)
Webb: Lakartidningen.se
E-post: redaktionen@lakartidningen.se
annonser@lakartidningen.se
fornamn.efternamn@lakartidningen.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Jonas Hultkvist 08-790 34 61

Medicinsk huvudredaktör
Jan Östergren (internmedicin) 08-790 34 31

Redaktionschef och stf ansvarig utgivare
Karin Bergqvist 08-790 34 91

Tf medicinsk redaktionschef
Arne Brynolf 08-790 34 87

Webbchef
Elisabet Ohlin 08-790 34 97

Marknads-/annonsdirektör
Ulf Jansson 08-790 35 47

Medicinska redaktörer
Jon Ahlberg, docent (patientsäkerhet)
Margaretha Bågedahl-Strindlund, docent (psykiatri)
Ylva Böttiger, docent (klinisk farmakologi)
Mikael Hasselgren, med dr (allmänmedicin)
Lena Marions, docent (obstetrik/gynekologi och pediatrik)
Louis Riddez, docent (kirurgi)
Carl Johan Sundberg, docent (fysiologi)

Sekretariat
Inga-Maj Lagerholm 08-790 34 11
Britt-Marie Ström 08-790 34 79

Administration/ekonomi
Yvonne Bäärnhielm 08-790 34 74

Produktion
Marita Arvidsson (grafiker) 08-790 34 72
Mats Kardell (IT) 08-790 33 38
Bo Svensson (IT) 08-790 33 19

Grafik: Typoform (där inget annat anges)

Redaktion
Björn Enström (webbredaktör) 08-790 34 81
Doris Francki (medicinsk redigering) 08-790 34 67

Sara Gunnarsdotter (reporter) 08-790 34 10
Sara Holfve (AD) 08-790 34 63
Jarl Holmén (medicinsk terminologi, korrektur) 08-790 34 64

Gabor Hont (kultur) 08-790 34 80
Carin Jacobsson (meddelanden) 08-790 34 78
Ewa Knutsson (medicinsk redigering) 08-790 34 83

Jan Lind (debatt) 08-790 34 84
Michael Lövtrup (reporter) 08-790 35 26
Marie Närlid (reporter) 08-790 34 29
Madeleine Ramberg Sundström (redigering) 08-790 34 82
Birgit Wilhelmson (medicinsk redigering) 08-790 34 94

Marknads- och annonsavdelning
Britt-Marie Aronsson (annonskoordinator) 08-790 34 95

Irene Balsam (annonservice) 08-790 34 90
Eva Larsson (säljare) 08-790 35 06
Göran Sterner (säljare) 08-790 35 03
Vivan Streng (annonservice) 08-790 34 73

Prenumerationsavdelningen
Hélène Engström 08-790 33 41
pre@lakartidningen.se

Läkartidningen Förlag AB
Håkan Wittgren (vd)

TS-kontrollerad upplaga: 41 600 ex
ISSN: 0023-7205 (pappersutgåva)
1652-7518 (webbupplaga)

Tryckeri Sörmlands Grafiska AB

organ för **Sveriges läkarförbund** grundad 1904
 Sveriges läkarförbund
Den medicinska professionens organisation